

Семенов С.С., кандидат філософських наук, доцент, заступник начальника кафедри соціальних та правових дисциплін Академії внутрішніх військ МВС України, полковник; **Кальницький Е.А.**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії НЮАУ імені Ярослава Мудрого.

ОСОБЛИВОСТІ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Зазвичай суїцид визначають як усвідомлений вчинок людини вільно та навмисно лишити себе життя, як саморуйнівну форму людської поведінки. Відповідно, суїцидальний ризик – це намір, потенційна готовність індивіда покінчити зі своїм життям. Суїцидальною поведінкою прийнято називати будь-які внутрішні та зовнішні форми психічних активів, які пов'язані з реальними уявленнями і вчинками стосовного особистого самознищення. Підставою для прийняття особою рішення про самогубство є суїцидальний конфлікт, викликаний життєвою кризою. Під час такого конфлікту різко посилюється суб'єктивне переживання афективної напруги, тривоги або суму, «до останньої краплі» виснажуються механізми психологічного захисту, втрачається сенс життя. Суїцидальний конфлікт складається з двох по-різному спрямованих тенденцій. Одну тенденцію представляє актуальна в даний момент потреба людини, а іншу – тенденція, яка перешкоджає її задоволенню. У філософській науці подібна невідповідність отримала назву протиріччя між бажаним і дійсним.

Суворе регламентація способу буття, підвищена вимогливість, що панує в армійському середовищі, тривала відірваність від рідних та близьких, новий незвичний порядок існування часто-густо викликають у воїнів строкової служби надмірні фізичні, моральні та психологічні навантаження. Останні можуть провокувати появу стресових станів, підвищеної тривожності, депресії, а відтак і спроб суїциду.

Усі конфліктні ситуації у військових колективах, що спонукають до суїцидів, можуть бути кваліфіковані: 1. Конфлікти, зумовлені специфікою військово-професійної діяльності і військово-соціальної взаємодії. 2. Конфлікти, зумовлені специфікою особисто сімейних взаємостосунків військовослужбовця. 3. Конфлікти, пов'язані з антисоціальною поведінкою військовослужбовця. 4. Конфлікти, пов'язані зі станом здоров'я військовослужбовця.

Необхідно мати на увазі, що суїцидальні конфлікти в процесі свого розвитку можуть підлягати генералізації, трансформації або переносу.

Військова практика фіксує різноманітні спроби суїциду: вогнепальні поранення, самоповішення, самоотруєння, самопорізи, падіння з висоти, самовтоплення, самоспалення, електротравми та інше.

Психологи одностайні в тому, що суїциди не виникають раптово, зненацька. Практично кожна людина не вчиняє акту самогубства не давши про це хоч якось знати іншим людям. У реальному житті явних симптомів, що засвідчують потенційну готовність військовослужбовця до суїцидальних дій, дуже багато.

Суїцидальна поведінка людини – це соціальна хвороба. Вона не обминає і збройні сили, де тягарі та стрес-фактори військової служби провокують появу додаткових складнощів у процесі соціально-психологічній адаптації індивіда до умов армійського середовища. Потенційного суїцидента можна вивести з будь-якої кризової ситуації, головне – своєчасно почути, підмітити, розпізнати тривожні симптоми. Для цього зацікавленим органам і посадовим особам необхідно чітко орієнтуватися в природі, формах та основних ознаках суїцидальної поведінки особистості.